

2000 YILINA DOĞRU
SANATLAR
SEMPOZYUMU

THE SYMPOSIUM OF
ARTS TOWARDS THE
YEAR OF 2000

KÜLTÜREL VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE
GELECEĞE DÜŞÜK BİR ÖRNEK : SAFRANBOLU

Metin SÜZEN Doç.Dr.

İTÜ Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Kürsüsü
Taşkışla/İSTANBUL

İSTANBUL DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ
24 - 28 EKİM 1977 / İSTANBUL

D. No ab310

Yes No ab303

ÇEKÜL KÜTÜPHANESİ

DEMİRBAŞ NO. *ab310*

SINIFLAMA NO. *ab303*

BAĞIŞCI

GELİŞ TARİHİ

SÖZEN M.

Tarihi ve kültürel çevrenin her geçen gün büyük bir hızla yokolduğu ülkemizde, adı geçen çevre değerlerinin kurtarılması yolundaki yoğun girişimlerin bütün olumsuz koşullara karşın sürdürülmesi gerekmektedir. Kişi ve kurumlarca bugüne değin yapılan çalışmalar belirli bir ortamın oluşmasını sağlamış olmakla birlikte, ancak ülke çapında düzenlenecek programlar getirilecek köklü çözümleri harekete geçirebilecektir. Geliştirilecek teorik modellerle, yöntem ve uygulama seçeneklerinin yürürlüğe girme olanakları zorlanmalı, ülkenin politik, ekonomik ve kültürel ortamının belirli bir düzeye ulaşması koşulu aranmamalıdır.

Mimari ve kültürel değerlerinin korunması yolunda çalışmalar yapılan Safranbolu, bu yolda bir deneme merkezi niteliği taşımaktadır. Kısa süre içinde, ulusal ve uluslararası boyutlarda sözü edilmeye başlanan Safranbolu'nun Anadolu kültürünün küçük bir kesitini oluşturacak şekilde, bütünüyle korunması sağlanabilirse, bu sonuç ilerdeki çalışmalara ışık tutacaktır. Kentin korunması yolunda atılacak en küçük adım bile, konuya eğilenlerin gelecekte tutacakları yolu belirlemede önemli bir aşama olabilir.

Bu yüzden "2000 Yılına Doğru Sanatlar" konulu sempozyumda Safranbolu konusunda bugüne değin alınan yolun dökümünden ve gelecekte geliştirilmesi düşünülen programların açıklanmasından yararlanmaktayız. Bu bir bakıma, geçmiş kültürün geleceğe aktarılması doğrultusunda bir denemenin somut sonuçlarının olumlu ve olumsuz yönleriyle sergilenmesi olacaktır.

KORUMA DOŞONCESİ GELECEK KUŞAKLARA SAYGIYI DA İÇERİR

Ülkemizde tarihi ve kültürel verilerin korunması konusunda değişik kurumlarda yıllardır çalışma yapılmaktadır. Ancak bu çabaların geniş yığılara aktarılması, bilinçli bir kamuoyu yaratılması çabaları oldukça yenidir. En azından bu çabaların birleştirilmesi ve yoğunlaştırılması yenidir. Özellikle Avrupa Konseyi'nin yerinde bir kararla, 1975 yılını Mimari Miras Yılı olarak ilân etmesinin, ülkemizdeki koruma çalışmalarına etkisi büyük olmuştur. Başta yüksek öğretim kurumları ve ilgili bakanlıklar olmak üzere birçok kuruluş, alınan karar uyarınca koruma çalışmalarına kendi yapı ve amaçlarına uygun biçimde katıldılar. Avrupa Konseyi tarafından ortaya atılan Geçmişimiz için Bir Gelecek sloganı içerdiği düşüncelerin yaygınlaşmasını sağladı. Gerçekten bu sloganın arkasında çağdaş, ileriye dönük düşünceler yatıyordu.

Geçmişte salt önümüzde örnek alınması gereken bir olgu olarak değil, çağımız insanın boyutlarını genişletmede, bugünü değerlendirmede, daha sağlam noktalara ulaşmada yararlı olduğu için yaklaşıyordu. Bu tür bir yaklaşım toplum yaşamını tek boyutlu olmaktan çıkararak, zengin bir ortam yaratma amacını içeriyordu. Bu düşüncelerde kuşkusuz ulusal boyutları aşan, tüm insanlığı saran bir yan da söz konusudur. Geçmişten kalan verilerin değerlendirilmesi, geleceğe aktarılması düşüncesinin altında, bir anlamda gelecek kuşaklara saygı da yatmaktadır. Süpürücü bir vurdum duymazlıkla toplumları tek boyutlu duruma sokmak, eldeki tüm özlü özellikleri bir mirasyedi kolaylığıyla yoketmek, gelecek kuşakların yaşamlarına, yaşamlarının zenginleşmesine el koymak demektir. Bu gücü kimse-nin, hiçbir kuşağın kolayından kendinde bulamaması gerekir. Bugün değişik yönetim biçimlerinin uygulandığı ülkelere bir göz atarsak, ilk dikkati çeken nokta, geçmiş değerlerin geleceğe aktarılmasında ortak bir titizliğin gösterildiğini hemen saptayabiliriz. Sağlıklı bir ortam ya-

ratma, gelecek kuşakların yeni değerlendirmelerine olanak sağlama kaygıları, korumaya inanmış değişik yönetim biçimlerinin uygulandığı ülkelerin sürdürdüğü çabaların içinde yatmaktadır.

Kuşkusuz bu tür düşüncelerin gelişmesinin tarihi çok gerilere gitmiyor. Birçok ülke büyük yanlışlar, kayıplar pahasına bu noktalara ulaştı. Elde örnekler varken bizim aynı yanlışları çoğaltmamız, yinelememiz büyük sorumsuzluktur. Her yıl yüzlerce orman yangınıyla doğal çevremizin bozulmasına artık nasıl içten kaygılanıyorsak, tarihi ve kültürel verilerin hızla yok oluşuna kaygılanmamız, o bilince ulaşmamız gerekir. İşte bu yoğunlaşan kaygıların ışığında Geçmişimiz için Bir Gelecek Sloganı daha bir geçerlilik kazanıyor.

GEÇMİŞİMİZ İÇİN BİR GELECEK ARAMADA SAFRANBOLU ÖRNEĞİ

Bu düşüncelerin ışığında Safranbolu'da geliştirilen çalışmalara dönmek istiyorum. Sanırım çoğumuzun artık Safranbolu konusunda az veya çok bir bilgisi var. Bugün Zonguldak'a bağlı bir ilçe merkezi olan Safranbolu, salt üç yıldır yapılan yoğun çalışmalarla gün ışığına çıkmadı. Safranbolu Anadolu'nun birbirinden ilginç yerleşme merkezleri üzerinde çalışma yapanların çok iyi tanıdıkları bir yerdi. Değişik nedenlerle günümüze kadar özli özelliklerini koruduğu için, üzerinde en çok durulan yerlerin başında gelmekteydi.

Safranbolu Belediye Meclisi 1975 yılında oybirliğiyle kentlerinin mimari ve kültürel değerlerinin korunması kararını aldı. Bu karar Türkiye'de koruma tarihi açısından büyük önem taşıyordu. Kararın hemen ardından Eski Belediye Başkanı Kızıltan Ulukavak belediye meclisi üyesi arkadaşlarıyla birlikte korunma kararının alınmasında büyük katkısı olan Y.Müh. Mimar Yavuz Ince'yi İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Enstitüsü (MTRE) ile ortak eylemde bulunmayı sağlamak üzere görevlendirdi. Enstitü yönetim kurulu işbirliği çağrısını oybirliğiyle onayladı. Öneriyi Enstitü'nün amaçlarının bir parçası olarak gördü. Durumu beşyüzü aşkın üyesine ve ilgili kurumlara ilettili. Her yıl Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası adı altında bir hafta düzenleneceğini duyurdu.

Dilerseniz duyurunun bir bölümünü aktarayım: "Anadolu-Türk kültürünün özgün sentz yaratma gücünü en yoğun mimari ürünlerde ve kentlerimizin dokusunda gösterdiğine inanıyoruz. Bu kültürü gelecek kuşaklara iletmek için tarihi kent ve mimarimizi koruma bilincini uyandırmak ve geliştirmek zorundayız. Çünkü kültür mirasını ancak halkın desteğiyle koruyabiliriz. Geleneksel ortam ve biçimlerin, onlara eşlik eden folklorun beslediği duyarlılıkları bugüne iletecek bir kültür ortamının yaratılmasını, halkımızla beraber gerçekleştirmek, aydın ve uzmanların sorunudur. Bu sorun geçmiş geleceğe yaşatma, çağdaş uygarlığa katma sorunudur. Safranbolu, Anadolu-Türk sivil mimarisinin en güzel örneklerini en sağlıklı şekilde korumuş bir kent olarak, böyle bir çabanın yoğunlaşabileceği bir yöre idi. Safranbolu halkının bilinci, geleneksel kültüre verdiği değer, Safranbolu Belediyesi'nin bize cesaret veren yardımcı çabalarında da kendini ortaya koyarak, böyle bir haftanın gerçekleşmesine olanak sağladı. Tarihi bir sentezin canlılığını duymak, gelecek yaratmaları şüphesiz güçlendirecek bir etkidir. Kültürleri besleyen süreklilik halkımızın aydınlık bilincinde yaşatmak saygıdeğer bir amaçtır. Geleceğe örnek olmasını dilediğimiz atılımlara Safranbolularla birlikte başlamak, Enstitümüze ve Fakültemize büyük bir kıvanç vermektedir."

Bu yıl üçüncüsünü tamamladığımız Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası'nın ilkirden başlayarak geliştirdiğimiz programların dökümünü yaparsak, adım adım alınan yolu belirlemiş oluruz.

1. SAFRANBOLU MİMARİ DEĞERLERİ VE FOLKLORL HAFTASI

Başlığından da anlaşılacağı gibi, diğer kentlerde düzenlenen senliklerden oldukça farklı nitelikler taşımaktadır Safranbolu Mimari Değerleri ve Folkloru Haftası. Amaç, başta mimari olmak üzere Safranbolu ve çevresini

bir kültür bütünlüğü içinde değerlendirmek, korunması, geliştirilmesi yolunda bütün kurum ve kişileri araştırmaya, uygulamaya yöneltmektir. Ayrıca gene hemen belirtiyim ki Safranbolu'nun mimarlık ürünleri ilk kez düzenlenen haftalarla araştırma konusu olmuş değildir. Yıllarca değişik kurum ve kişiler Safranbolu'yu inceleme programına almış, önemini altını çizmeye çalışmıştır. Bu haftaların önemi, çalışmaları bir bütünlük içine alabilmek, uygulamaya, somut sonuçlara götürebilmektir. İlk yıl başta İstanbul, İzmir, Ankara ve diğer kentlerimizden olmak üzere konuyla ilgili, çoğunluğunu Enstitümüz üyelerinin oluşturduğu çeşitli üniversite, enstitü, dernek ve bakanlıklarla müdürlüklerden gelen uzman ve sanatçı ikiyüzü aşkın koruk katılmıştı. Safranbolu'lular geleneksel konukseverliğin en güzel örneğini göstererek, evlerine gelenleri içtenlikle ağırladılar. Ayrıca düzenlenen film, dia gösterileri, seminer, erkek-kadın düğün adetleri, konserlerle yoğun bir hafta yaşandı. Sürekli geziler, gelenlere Safranbolu'yu tanıyabilme olanağı sağladı. Bunların ardından belirli düşünceler gelişti. Bizler ikinci yıl bu düşünceleri uygulanabilir bir ortama getirmenin yollarını aradık.

2. SAFRANBOLU MİMARİ DEĞERLERİ VE FOLKLORU HAFTASI

İkinci yıl değişik kurumlardan uzman ve sanatçılar Safranbolu Gerçeği niddaha somut çizgilere, uygulamalara yönelik noktalara getirmeye çalıştılar. Haftanın programı da bu amaca uygun biçimde düzenlenmiş, gelenlere tartışma olanağı verecek şekilde ele alınmıştı. Bu iki yönde gelişti. Birincisi, konukların evlerinde kaldıkları ailelerle sürekli tartışma, konunun ayrıntılarına girebilme noktasından başlatılıyordu. Konuklar karşılarında bütün gücüyle çalışan bir belediye, canla başla konunun düze çıkmasını isteyen halk, genç kuşak Safranbolu'lular buldular. Ayrıca kentin Bağlar bölgesindeki alanda yapılan açık hava toplantısında üç bini aşkın halkın koruma konusundaki sorularına uzmanlar, sanatçılar cevap verdiler. Prof. Doğan Kuban, Y. Mimar Hüseyin Tayla, Prof. Dr. İlhan Başgöz, Y. Mimar Reha Günay, Y. Mimar, Ressam Cihat Burak, Doç. Dr. Metin Sözen olaya değişik yönlerden yaklaştılar. Bu Türkiye'de ilk kez görülen bir olaydı ve ilk kez bilinçlenmekte olan halkın koruma olayına somut girişine tanık olunuyordu. Halk açısından olduğu kadar, uzmanlar, sanatçılar açısından da önemli ve düşündürücü olduğu ortadadır. Bu arada eski Belediye Başkanı Kızıltan Ulukavak'ın Safranbolu halkının düşüncelerini yansıtan açış konuşması da ilginçti. Bu konuşmadan alıntı yapmayı görev bilirim. Şöyle demişti Kızıltan Ulukavak: "Bir tarihsel ve mimari mirasa sahip isek, sahip kalmakta devam etmek istiyorsak, bu mirası korumak amacımız ise; korumanın gerektirdiği giderleri, bol parasal kaynaklara sahip olmakla karşılayabiliriz. Bu kaynaklar kişisel kaynaklar olamaz. Mimari miras konusu yapıt özel mülkiyet hukukuna bağlı olsa bile, geniş ölçek içerisinde, toplumun olmak gerekir. Her özel yapıt, onu yapan veya yaptıran kişinin değil, o kişinin yaşadığı dönem toplumunun nitelik ve özelliklerini yansıtır. Safranbolu'da değer verdiğimiz şu veya bu eve, filan veya filan oğullarının mirasıdır demiyoruz, eski Türk-Osmanlı döneminin kültürel mirasıdır diyoruz. Şu halde, korumanın gerektirdiği giderleri karşılamakta, parasal yönden kişisel kaynaklar değil, toplumsal kaynaklar bulmak zorunluğu ile karşı karşıyayız."

Açık hava toplantılarının yanı sıra kurumlararası ilişkilerdeki kopuklukları azaltmak, yeni fikirler üretmek için her yıl yaptığımız MTRE Danışma Kurulu toplantısını ikinci yıl Safranbolu'ya almamız olumlu sonuçlar verdi. Bütün kurumlar konunun düze çıkması için kendilerine düşen işleri yüklendiler. Safranbolu'nun koruma planlarının yapılmasından başlayarak, örnek ev onarımlarına, yoğun tanıtmaya kadar bir iş bölümü yapma olanağı doğdu. İlk anda Kültür Bakanlığı'nın bir ev satın alarak olaya girmesi önerildi. Aynı bakarlık XVII. yüzyılın Anadoludaki ilginç bir örneklerinden olan Cinci Hanı'nın onarımını üzerine aldı. Yıllardır kendi olanakları içinde bu konulara eğilen Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun destekleyici tutumu umut yarattı. Kurum, bazı evleri onararak onlara yeni işlevler verme yolunda ilk ve önemli adımları attı. Ayrıca ilginç Arasta'nın Sanatçılar Çarşısı olarak düzenlenmesi, kentin

hazırlıklarına katılmayı uygun buldu. Hafta boyunca halka ve ilgililere dağıtılan, Safranbolu ile ilgili yazıları, renkli resim ve fotoğrafları içeren TÖK Belleteni'nin olumlu etkisi, dağıtılan renkli kartpostalların ilgiyle karşılanması göz önüne alınarak, bunları sürekli kıla-cak yolların aranması gerçeğini çıkardı. Bunları aynı yıl üniversitele-rimizin yaptıkları araştırma ve yayınlar izledi. Bu arada İTÜ Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Enstitüsü Bülteni ile Orta Doğu Teknik Üniversite-si'nin Mimarlık Dergisi'nde ilginç makaleler yayınlandı. Özel kurumlar-ca yayınlanan dergilerde ise Safranbolu'nun yoğun şekilde ele alınışı, toplantıya katılanlarca olumlu karşılandı.

Ayrıca ikinci yıl bu çevredeki bütün yazıtların derlenmesi, arşivler-deki belgelerin elden geçirilmesi, Safranbolu, Bulak, Yörük ve diğer köylerdeki mezartaşlarının taranması, halkbilimi ile ilgili verilerin değerlendirilmesi, halk ezgilerinin İstanbul Devlet Konservatuvarı tara-fından ele alınması, Safranbolu'da bulunan zengin yazma ve basma kitap-ların yeniden düzenlenerek tanıtılması kararlaştırıldı. Her konuyla ilgili uzmanlardan komiteler oluşturuldu. Bütün bu çalışmalara Safranbo-lulu arkadaşlar da katıldılar, araştırma gruplarının içinde yer aldılar. Bu yılın önemli, değinilmesi gereken bir yanı da Safranbolu'yu Koruma Derneği adını taşıyan bir örgütün kurulması oldu. Bu örgüt ilk iş ola-rak Belediye ile birlikte halka evlerin korunması konusunda izlenecek yolları, yapılacak yardımları içeren duyurularda bulundu. Giderek bütün çalışmaların bu dernek çevresinde toplanmasını sağlamak amacıyla, ünlü Arasta'nın kahve bölümünün onarılarak Dernek'e verilmesi için gerekli işlemler tamamlandı. Dernek Safranbolu öğretmenlerinin, yüksek öğretim öğrencilerinin, değişik iş kollarında çalışan kişilerin desteğiyle güç-lendi. İkinci yıl, hafta boyunca yapılan gösterilerin, organizasyonunun aksamadan sürdürülmesini Dernek üyeleri ve MTRE uzmanları sağladılar.

İkinci yılın programı iki bölümden oluşmuştu. Bir bölümünü Safranbolu halkı üzerine almıştı. Bunlar Safranbolu Erkek Dügün Adetleri, Türküle-ri idi. Ayrıca Safranbolulular Çarısı, Misakimilli ve Bağlar bölümlerinden oluşan Safranbolu'ya, Bulak ve Yörük köylerine küçük geziler düzenleye-rek konuklara çevre konusunda tam bir kesit verdiler. Enstitümüz ise sergi, konuşma ve gösterilerle haftaya katıldı. Birinci sergi İstanbul'da Belediye Sarayı'nda açılan büyük ilgi gören, Fakültemizin Mekan Örgütlenmesi ve Donatımı Kürsüsü öğrenci ve asistanlarının Prof.Nezih Eldem'in başkanlığında yıllarca süren, tarihi İstanbul yarımadasının Süleymaniye, Zeyrek, Sofular ve Ayasofya Semtlerinde Yapılan Koruma, Sıhhileştirme ve Yenileme Projeleri'ni içeriyordu. Safranbolu halkı bu sergiyle yapılması gerekeni bir noktaya kadar görme olanağı buldu. İkinci sergi Enstitümüzün girişimi, Kültür ile Turizm ve Tanıtma Bakan-lıklarının destekleriyle gerçekleştiren Edirne Selimiye Camisi Fotoğrafla-ri Sergisi idi. Selimiye'nin dört yüzüncü yapım yılı dolayısıyla Y. Mî-mar Reha Günay tarafından hazırlanan, Safranbolu'nun ardından Avrupa ülkelerini dolaşan bu sergi, çok başarılı görüntüler getirmesi açısından ilgiyle karşılandı. İstanbul Yıldız Mühendislik Mimarlık Akademisi Mimar-lık Bölümü Öğretim Görevlisi Y.Mimar Reha Günay'ın hazırladığı bir di-ğer sergi, ayakta olmayan ilginç Bir Safranbolu Evi'ni vurgulamaktaydı. Oyelerimizden Çengelköy Kuleli Askeri Lisesi öğretmenlerinden Feridun Saraçoğlu ile Tuğın Saraçoğlu dört sergiyle katıldılar haftaya. Safran-bolu halkına Safranbolu'da Etnografya Müzesi kurma yolunda ipuçları ge-tiren bu sergiler şu başlıkları taşıyordu: Karacaahmet Mezartaşları, A-nadolu Keseleri, Anadolu Çorapları. İbrahim Çallı atölyesinden yetişen son sanatçılardan Feridun Saraçoğlu'nun İstanbul'un Tarihi Sokakları adlı yağlıboya resim sergisi. Bu sergi, gelecek yıllarda katılacak sa-natçıların Safranbolu'da yapacakları çalışmalarla, onarılacak bir yapı-da Plastik Sanatlar Galerisi oluşturulması amacının ilk adımıydı.

Haftanın üzerinde durulması gereken konuşmalarından birisi Prof.Dr.İlhan Başgöz'ün Halkbiliminde Ev konulu konuşmasıydı. Halk Eğitim Merkezi'nde -ki bu konuşma, Safranbolu yaşamından örnekler, gözlemlerle değerlendiril-mişti. Bunu Y.Mimar Reha Günay'ın Yugoslavya'dan Koruma Örnekleri başlı-ğını taşıyan konuşma ve dia gösterisi izledi. Yugoslavya'da osmanlı dö-

İstanbul

Sanat Bayramı

22 Ekim-13 Kasım 1977

PROGRAM

22 Ekim 1977 Cumartesi

Saat 14.00	Sovyet-Polonya Pandomim Gösterileri	İTÜ Maden Fak.Konser Salonu
Saat 15.00	Fotoğraf Sergisi açılış ve kokteyli	DTGSY Okulu Beşiktaş/Akaretler
Saat 16.30	İst.Belediyesi Filarmoni Ork.Konseri	İDGSA /Fındıklı
Saat 17.30	Yeni Eğilimler:Resim, Heykel, Üzgün Baskı Resimleri, Grafik, Seramik, Halı, Endüstri Tasarımı, Sahne ve Görüntü Sanatları	İDGSA Salonları /Fındıklı
Saat 21.30	İst.Devlet Konservatuvarı açılış konseri	İTÜ Maden Fak.Konser Salonu /Maçka

23 Ekim 1977 Pazar

Saat 17.30	Türkiye dışındaki Türk sanatçıları sergisinin açılışı	Maçka Sanat Galerisi
------------	---	----------------------

24 Ekim 1977 Pazartesi

Saat 9.30	İst.Belediye Konservatuvarı Türk Folklor Kurumu karşılama gösterileri	İDGSA Sinema-TV Enst.Balmumcu
Saat 10.30	"2000 Yılına Doğru Sanatlar Sempozyumu" nun açılış töreni. Akademi Başkanı Prof.Sadun Ersin'in sunuş, Kültür Bakanı Ayni Akyol'un açılış konuşması	İDGSA Sinema-TV Enst.Balmumcu
Saat 11.00	Geleceğin Mimarlığı Sergisinin açılışı ve tanışma çayı	İDGSA Sinema-TV Enst.Balmumcu
Saat 14.00 16.00	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst.Balmumcu
Saat 18.00	1950'den bu yana Türk Resim-Heykel sanatı sergisinin açılış ve kokteyli	Devlet Güzel Sanatlar Galerisi. Beyoğlu

25 Ekim 1977 Salı

Saat 10.00 12.00	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 14.30 16.30	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 18.00	Alman Grafik-Avusturya Mimarlık Fransız Litografi-Hollanda Küçük Helkeller-Romanya Suluboya-SSCB Resim Sergilerinin açılış kokteyli	Resim - Heykel Müzesi Akaretler
Saat 21.30	İs-.Devlet Konservatuvarı Şan ve Oda Müziği konseri	İTÜ Maden Fak. Konser Salonu / Maçka

26 Ekim 1977 Çarşamba

Saat 10.00 12.00	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 14.30 16.30	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 18.00	Karikatür Sergisi açılışı ve kokteyli	Karikatür Müzesi Tepebaşı
Saat 21.00	Film Gösterisi	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu

27 Ekim 1977 Perşembe

Saat 10.00 12.00	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 14.30 16.30	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 21.30	İst.Belediye Konservatuvarı Konseri	İTÜ Maden Fak.Konser Salonu /Maçka

28 Ekim 1977 Cuma

Saat 10.00 12.00	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 14.00 17.20	Sempozyum	İDGSA Sinema-TV Enst. Balmumcu
Saat 15.00	Sovyet-Polonya Pandomim Gösterisi (Organizasyon:Türkiye İşitme Vakfı)	İTÜ Maden Fak.Konser Salonu /Maçka
Saat 17.20 18.00	Sempozyumun kapanışı	

29 Ekim 1977 Cumartesi

Saat 9.00	Yabancı Konukların kent gezisi (Organizasyon:Türk Turing Otomobil Kurumu)	
-----------	--	--

1 Kasım 1977 Salı

Saat 10.00	Akademnin 1977-78 öğretim yılının başlaması nedeniyle açılış töreni	İDGSA Konferans Salonu Fındıklı
Saat 17.30	Endüstri Tasarımı Sergisi İDGSA - UESYO	Taksim Sanat Galerisi
Saat 21.30	Bale - Müzik - Işık Gösterisi	Venüs Tiyatrosu - Taksim

2 Kasım 1977 Çarşamba

Saat 21.30	Aileen Goodman ve Daniel Benkö Gitar ve Şan Resitali	İTÜ Maden Fak. Konser Salonu /Maçka
------------	---	--

8 Kasım 1977 Salı

Saat 18.00	Eski Türk Kentleri (İTÜ-ŞAE) Tarihsel Çevrenin Korunması Sergisinin açılış ve kokteyli	İDGSA Salonları /Fındıklı
------------	--	---------------------------

nemine ait evlerin nasıl özenle korunduğunu gösteren, durumu bütün ayrıntılarıyla ortaya koyan bu konuşma ve dia gösterisi, Safranbolu halkına paralellikler kurma olanağı verdi. Koruma yolundaki umutlarını pekiştirdi. Bizler gösterilen ilgi ve soruların ışığında, bu tür örnekleri çoğaltmamızın gerekliliğine inandık.

İkinci haftayı izleyen günlerde, bir yıl boyunca yapılması gereken işleri MTRE, Safranbolu Belediyesi ve Safranbolu'yu Koruma Derneği ilgilileri, zaman zaman yaptıkları toplantılarla saptamaya çalıştılar. Bir yıl içinde Safranbolu Belediyesi ve Safranbolu'yu Koruma Derneği, Karabük Demir Çelik Fabrikaları'ndan aldıkları destekle, Safranbolu'nun ilginç yapılarından biri olan kentin Bağlar bölümündeki Kız Meslek Okulu'nu örnek bir biçimde onarılmasını sağladı. Kız Meslek Okulu öğretmen ve öğrencilerinin denetiminde bölgeye özgü geleneksel malzemeden yararlanarak hediyelik eşya üretilmesine başladı. Bu eyleme kentin Çarşı bölgesindeki demirci, keçeci, kunduracıların da katılabilmesinin yollarını aradı. Evlerde ve diğer eski yapılarda çalışacak ustaların yetiştirilmesi için Safranbolu'daki Meslek okullarının konuyla ilgilenmesi yolunda girişimlerde bulunuldu. Gene aynı konuda Safranbolu evlerinde onarım yapmış eski ustaların adlarının saptanarak kendileriyle ilişki kurulması ve deneylerinden yararlanılması konusunda çalışmalara başlandı. Safranbolu'yu Koruma Derneği ayrıca Safranbolu konulu resim ve fotoğraf dallarında yarışmalar düzenledi.

Safranbolu Belediyesi ve Safranbolu'yu Koruma Derneği'nin bu çalışmalarını sürdürdüğü günlerde Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu da Safranbolu konusunda koruma kararı aldı. Kararın olumlu yanlarından biri kısa zamanda bir yerel örgüt kurulmasını önermesiydi. Anıtlar Yüksek Kurulu'na bağlı Safranbolu'da böyle bir örgütün oluşturulması çalışmaları bugünlerde tamamlandı. MTRE'nin danışmanlığında Safranbolu imar planı müellifi Y.Mimar Baran İdil, Safranbolu'yu Koruma Derneği Başkanı. Y.Mimar Yavuz İnce, Safranbolu Belediyesi Fen İşleri Müdürü İnşaat Mühendisi Nafiz Bayramgil'den oluşan bu kurul görev bölümü yaptı, şu kararları aldı:

Örgüt çalışma yönteminin saptanması; onarım ruhsatlarında izlenecek yol ve uyulması gereken kuralların çoğaltılıp halka dağıtılması; yeni mimarilerin çevreye uyumunu sağlamak için mimari ön tasarımlarının istenmesi; ön tasarım tekliflerinin yerel örgütte onanmasından sonra uygulama projelerinin yapımına izin verilmesi; yerel örgütün Anıtlar Kurulu ile yazışma ve ilişkilerin doğrudan olması; çalışmaların raporlar halinde Yüksek Kurula bildirilmesi.

Oluşturulan yerel örgütle, bu ölçekteki kentler içinde bu yönden de Safranbolu, koruma alanında ilk deneme niteliğini taşımaktadır.

İkinci yıl, Başta MTRE olmak üzere birçok kuruluş, önemli girişimlerde bulundular. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Safranbolu'nun ünlü Asmazlar Konağı'nı satın aldı. Pansiyon olarak düzenlenmesi için gerekli proje ve uygulama işlemlerini MTRE'ye verdi. Onarım çalışmalarının hızlandırılması Safranbolu halkı üzerinde olumlu etki yarattı. Kendi evlerini onartıp aynı amaçla kullanmak isteyenler, Safranbolu'yu Koruma Derneği'ne başvurdular. Başvurular bugünlerde değerlendirilmeye, gerekli yardım ve kolaylığın yapılmasına çalışılmaktadır. Bu tür girişimlerin onarım dışında önemli bir yanı, Karabük'e gelenlerin yeterli düzeyde konaklama olanakları bulamadıklarından bunların bir kısmının Safranbolu'ya aktarılmasının mümkün olmasıdır. Ayrıca birçok turizm şirketinin sürekli Safranbolu'ya gezi düzenleme istekleri de böylece karşılanmış olacaktır.

İkinci yıl İTÜ Mimarlık Fakültesi, MTRE, İstanbul Belediyesi, TTOK' nun işbirliği, Dışişleri Bakanlığı UNESCO ilgililerinin desteğiyle 18 Nisan 3 Mayıs 1977 tarihleri arasında Paris UNESCO merkezinde toplu gösteriler düzenleme olanağının doğması, Safranbolu konusunun evrensel boyutlara ulaşmasını sağladı. Toplu gösteriler başta Sorunlarıyla İstanbul, Safranbolu ve Selimye sergilerini içeriyordu. TTOK bu gösteriler için

Safranbolu'da Zaman, Midas'ın Dünyası filmlerinin İngilizce kopyalarını hazırlattı. Sergiler için birbirinden ilginç broşürler bastırdı. Y.Mimar Reha Günay sergilere bağlantı sağlamak için müziğini Niyazi Sayın'ın yaptığı bir dia gösterisi sundu. Sergi, film, dia gösterisi ve broşürlerle Safranbolu Paris'te gerekli oranda tanıtılmış oldu. Gördüğü ilgi üzerine toplu gösteriler Fransa'daki mimarlık okulları, sanat merkezlerine de taşındı. Bu gösterilerin ardından diğer ülkelerden gelen istekler Dışişleri Bakanlığımız ve Enstitümüz tarafından değerlendirildi. Böylece toplu gösteriler Münih, Berlin, Kopenhag ve Londra'da yinelenme olanağına kavuştu.

3. SAFRANBOLU MİMARİ DEĞERLERİ VE FOLKLORU HAFTASI

Sözü uzatmamak için dilerseniz bu yıl haftaya getirdiğimiz yeniliklere de kısaca değineyim. Üçüncü haftanın programında gene, gezi, sergi, film, dia gösterisi, seminer ve konferanslar yer alıyordu. Prof.Gündüz Gölönü Safranbolu Evleri konulu resimlerini, Prof.Dr.Kazım Arısan Suluboya Örnekleri'ni, Feridun Saraçoğlu Sokaklarımız-Evlerimiz konulu yağlıboya resimlerini, Y.Mimar Göktuğ Vensürel - Y.Mimar Kani Kuzucular - Mimar Engin Özden Geleneksel Kent Dokusu, Anadolu'dan iki örnek: Muğla ve Gaziantep başlıklı sergilerini, Kemal Elker zengin koleksiyonundan oluşan Eski Türk Ebrûları sergisini, Tuğan Saraçoğlu Halk El Sanatlarından Örnekler başlığını taşıyan sergilerini açtılar. Bunlara Safranbolulu gençlerden Salih Kalafatoğlu Safranbolulular Gözüyle Safranbolu başlığını taşıyan fotoğraf sergisiyle katıldı. Ayrıca Y.Mimar Reha Günay'ın Bulgaristan'dan Koruma Örnekleri adlı dia gösterisi ilgi gördü.

Korumayla ilgili filmlerin yanı sıra yapımını TTOK, yönetimini Süha Arın'ın yaptığı Safranbolu'da Zaman, Hattilerden Hititlere, Midas'ın Dünyası, Urartuların İki Mevsimi ile yönetimini Ali Ulvi - Levent Dönmez'in yaptığı Piri Reis'in Amerika Haritası ve İstanbul Üniversitesi Film Merkezi'nin yapımı olan, yönetimini Sabahattin Eyüboğlu ve Aziz Albek'in ortaklaşa yaptıkları Karagöz'ün Dünyası filmleri hafta boyunca gösterildi.

Konferanslar dizisinde sosyolog Uğuroğl Barlas Safranbolu'da Halk Hekimliği, Cemil Cahit Güzelbey Etnografyamızın Karşılaştığı Tehlikeler, Doç. Dr.Muhan Bali Basında Safranbolu Folkloru, Ganime Yaşar Türk El Sanatları, Ord.Prof.Dr.Süheyl Ünver Safranbolulu Hattat Mehmet Efendi ve Safran'ın Önemi konularında ilginç konuşmalar yaptılar, soruları cevaplandırdılar.

Bu yıl İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Bilimin Halka Yayılması Semineri'ni Safranbolu'da yaptı. Bunu halk sağlığıyla ilgili konuşmalar, hekimlerin sağlık kurumlarında, evlerde, kentlilerin sağlık sorunlarıyla ilgili çalışmaları izledi. Bu girişimle Safranbolu'nun bir kongre kenti olma olasılığı yaratılmak isteniyordu. Gerçekten, bu olayın ardından İstanbul'da toplanan UIA VI.Balkan Ülkeleri Konferansı'nın programına Safranbolu'nun alınması bu girişimin olumlu bir uzantısıydı. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sosyolog Uğuroğl Barlas'ın hazırladığı Safranbolu ve çevresinde halk sağlığıyla ilgili kitabın basım işini üzerine aldı. Bu tür yerel araştırmaların çoğaltılması kararına vardı.

Haftanın ilginç bir yanı da, üç yıldır sürdürülen çalışmaların gözden geçirilmesi için yapılan eleştiri toplantısıydı. Bu toplantıda bütün açıklığıyla herşey görüşüldü. Özellikle iktisatçılar bugünkü koşullarda korumanın zorlukları üzerinde durdular. Bir noktaya kadar umutsuzluk kapılarını araladılar. Ancak gene de bu konuda çalışma yapan kişi ve kurumlar, Safranbolu'nun korunması konusunda büyük yol alındığı noktasında birleştiler. Gelecek yıllarda yoğun girişimlerle, güçlüklerin asılacağı düşüncesine ulaştılar.

Eleştiri toplantısının ışığında, ilerlemekte olan işler hızlandırıldı. Yerel örgüt eliyle halkın isteklerine ivedilikle cevap verme olanağı yaratıldı. Safranbolu'nun bütün kültür değerlerini taramak amacıyla ku-

rulan araştırma grupları, yeniden gözden geçirildi. Bugünlerde iktisatçıların istekleri yönünde anket formları düzenlenmekte, gelecek yıl iktisatçıların yapmayı düşündükleri seminerin de ön hazırlıkları yapılmaktadır.

Safranbolu'yu Koruma Derneği bu yıl Çarşı'da hediyelik eşya kooperatifi, köylerde üretim kooperatifi, Konarı köyünde sebze üretim kooperatifi, Davut Obası köyünde safran kooperatifi kurma yolunda girişimler yapmakta, Arasta'nın onarımını tamamlamaya çalışmaktadır.

Enstitümüz de işbirliği içinde bulunduğu kuruluşlarla ilişkilerini yoğunlaştırarak, gelişmiş çalışmaların tamamlanmasını sağlamaktadır.

Yakında Y.Mimar Reha Günay'ın Safranbolu Evleri, bir kurulun hazırlamakta olduğu Safranbolu Anıtları ve Yazıtları, Safranbolu'daki Yazma ve Basma Eserler Kataloğu başlıklarını taşıyan kitaplar yayınlanacak, gezginler için bir Safranbolu Rehberi düzenlenecektir. D.G.S.A.Sinema TV. Enstitüsü'nün 1975 yılında çekimine başladığı Safranbolu filmi tamamlanmak üzeredir. Bu arada Kent İçi Ulaşım Etüdü'nü Ulaşım Uzmanı Atilla Alpöge üzerine almış bulunmaktadır. Safranbolu Koruma Geliştirme Planı çalışmaları konusunda ilk görüşmelerde tamamlanmaktadır. Eleştiri toplantısına katılan ilgililerin ve eski Belediye Başkanı Kızıltan Ulukavak'ın ileri sürdükleri, özellikle altını çizdikleri devlet yardımları konusunda ilk istek, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'ndan gelmiş bulunmaktadır. Bakanlık MTRE'den Safranbolu'nun Turizm Planlaması ve Turizm Yatırımları konusunda işbirliği istemektedir. Bunu ilgili diğer bakanlıkların izleyeceğini umuyoruz.

SONUÇ

Değişik alanlarda yeni düşüncelerin geliştirildiği, sanat ve kültür ortamımıza canlılık kazandırılmasına çalışıldığı bu seminerde belirli bir konuda yapılan çalışmaların kuru dökümüyle karşınıza çıktım. Zaman zaman sıkıcı gelebilecek ayrıntılara girdim. Bütün bu olup bitenleri sayıp dökmemin amacı, kent ölçeğinde bir korumanın güçlüklerini anlatmanın yanı sıra, umut kapılarını aralamanın, koruma eylemine güçleri birleştirerek girmenin de gerekli olduğunu ortaya koymaktı. Bu konularda ne kadar ilginç düşünce geliştirip üretirsek üretelim, bunu halkla büyük bir sabır içinde eyleme dönüştürmediğimiz sürece, olayı noktalamış olamayız. Ülkenin ekonomik, politik, kültürel koşullarının koruma açısından olumlu düzeye ulaşmasını beklemek ise kanımca bu konularda savaştan kaçmak, kolay seçmektir. Sürdürülen çabaların sonucunda umutlarımızın altında sonuçlara ulaşsak bile, en azından koruma konusunda savaşın gerçek çizgisini yakalamış oluruz, gerçekçi bir temele oturmuş oluruz, tek boyutlu yaşamın çemberini zorlamış oluruz.

Saygılarımla.